

Voortgangsrapportage huisvesting vergunninghouders 2^e halfjaar 2012 provincie Utrecht

Inhoud

- 1. Inleiding**
- 2. Realisatie taakstelling huisvesting vergunninghouders in 2^e halfjaar 2012**
- 3. Uitvoering toezicht provincie**
- 4. Toezicht Rijk**
- 5. Interprovinciaal platform huisvesting vluchtelingen**
- 6. Knelpunten**

1. Inleiding

Het Rijk legt op basis van de Huisvestingswet (HVW) aan gemeenten ieder halfjaar een kwantitatieve taakstelling op voor de huisvesting van asielzoekers met een verblijfsvergunning, de zogeheten vergunninghouders of verblijfsgerechtigden. Het aantal te huisvesten vergunninghouders is daarbij gerelateerd aan het aantal inwoners van de gemeente. De provincies, en tot 1 oktober 2012 ook de WGR+-gebieden, hebben op basis van de HVW en de Wet Revitalisering Generiek Toezicht (Wgrt) een faciliterende, toezichthoudende en sanctionerende rol bij de realisatie van de gemeentelijke taakstellingen.

Op 1 oktober 2012 is de Wet Revitalisering Generiek Toezicht van kracht geworden. Deze wet regelt dat het toezicht in principe wordt uitgevoerd door de meest nabijgelegen bestuurslaag. Daarmee is de toezichtsrol van de WGR+-gebieden komen te vervallen en wordt het toezicht overgedragen aan de provincies. De provincie Utrecht is daardoor toezichthouder geworden van alle Utrechtse gemeenten. In deze rapportage zijn dan ook alle Utrechtse gemeenten opgenomen. Daarnaast is de rapportageverplichting komen te vervallen: de provincie hoeft niet meer halfjaarlijks te rapporteren aan de Minister van BZK over de voortgang in de realisatie van de taakstelling en de gemeenten hoeven niet meer aan de provincie te rapporteren. Intern zullen we uiteraard blijven rapporteren. Naar PS zullen we dit jaarlijks doen, zoals ook gebruikelijk op de andere toezichtsdomeinen. Praktisch gezien wordt de uitvoering van het toezicht meer op afstand en meer risicogericht. Dit is in overeenstemming met de uitgangspunten van de Wgrt.

Belangrijkste bronnen van informatie zijn de cijfers van het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA), informatie van de regievoerder van het COA en eigen waarnemingen en informatie-uitvraag aan gemeenten. Van belang is dat de cijfers van COA genuanceerd kunnen worden door bijvoorbeeld trajecten die nog in de pijplijn zitten en zodoende nog niet tot uitdrukking komen in de formele cijfers. Het kan bijvoorbeeld zijn dat vergunninghouders vaak al in een gemeente daadwerkelijk gehuisvest zijn, maar dat de aanmeldprocedure bij het COA nog niet geheel is afgerond. Ook komt het voor dat de vergunninghouders al een huurcontract hebben getekend, maar dat ze nog verblijven in het AZC. In dit soort gevallen zijn deze personen door de gemeente meegerekend in de realisatie.

Tegelijkertijd is per 1 oktober de toewijzingsprocedure veranderd. De essentie van de nieuwe methodiek is dat het COA in de persoon van de regievoerder een groep vergunninghouders aan een gemeente aanbiedt. Aan die vergunninghouders is persoonsinformatie gekoppeld (geslacht, leeftijd, gezinssituatie, etniciteit e.d.). De betreffende gemeente kan vervolgens aan de regievoerder aangeven welke vergunninghouder(s) zij in hun gemeente wil huisvesten. De selectie door de gemeente wordt mede ingegeven door het beschikbare woningaanbod op dat moment of wat op korte termijn in die gemeente beschikbaar komt. De grootte van het aanbod aan vergunninghouders dat het COA doet wordt bepaald door de taakstelling (inclusief eventuele achterstand) die een gemeente heeft. Bij de samenstelling van de groep vergunninghouders houdt de regievoerder zo veel mogelijk rekening met de woningmarktsituatie in de betreffende gemeente. De regievoerder kan alleen gebruik maken van de

vergunninghouders die in de AZC's Amersfoort en Leersum verblijven. Op deze manier wordt rekening gehouden met de sociale binding die vergunninghouders met de regio hebben opgebouwd en bevordert het de snelheid waarmee de vergunninghouder zijn of haar inburgeringstraject kan voltooien. De filosofie achter deze hele benadering is dat als een gemeente de samenstelling van deze groep personen kent het voor de gemeente makkelijker is een geschikte woning voor deze mensen te vinden. Gemeenten moeten binnen 10 weken nadat de vergunninghouder aan de gemeente is gekoppeld de vergunninghouder huisvesten. Volgens de oude uitplaatsingsmethodiek boden gemeenten woningen aan op de woningsite van het COA waar vervolgens het COA vergunninghouders met de aangeboden woningen koppelde. Ook de vergunninghouders zelf konden vanuit het AZC waarin ze verbleven via deze COA-site een voor hen geschikte woning zoeken (zogenoemde zelfzoekers). Het gebeurde nog al eens dat een door het COA aan een gemeente gekoppelde vergunninghouder uiteindelijk toch zelf een woning in een andere gemeente had gevonden. Dit veroorzaakte regelmatig frustraties bij de betrokken partijen en leidde vaak tot vertragingen in de uiteindelijke huisvesting van de vergunninghouder. Tussen 1 juli 2011 en 1 april 2012 is in drie toezichtgebieden waaronder de provincie Utrecht een pilot uitgevoerd waarin een nieuwe uitplaatsingsmethodiek is uitgetoetst. Na een positieve evaluatie is besloten de procedure landelijk in te voeren.

Paragraaf 2 biedt een overzicht van de realisatie van de huisvesting van vergunninghouders in alle gemeenten gerelateerd aan de taakstelling per gemeente. In paragraaf 3 wordt uiteengezet op welke wijze wij ons toezicht op de gemeenten hebben uitgevoerd. De paragrafen 4, 5 en 6 beschrijven het toezicht door het Rijk, interprovinciale activiteiten en enkele knelpunten.

2. Realisatie taakstelling huisvesting vergunninghouders in 2^e halfjaar 2012

In de verslagperiode bedroeg de taakstelling voor alle Utrechtse gemeenten 107, met daarbij nog de achterstand van 39 dus in totaal een opgave van 146. Over het eerste half jaar was de taakstelling 222 met daarbij een achterstand van 196 dus in totaal 428. Een beduidend lagere taakstelling dus dan in het eerste halfjaar van 2012. De afname houdt verband met landelijke ontwikkelingen zoals een lagere instroom asielzoekers naar Nederland en een verminderde afgifte van vergunningen door de Immigratie en Naturalisatiedienst (IND). Het aantal Syrische vluchtelingen is landelijk gezien beperkt gebleven, de vluchtelingen konden bovendien snel doorstromen.

Uit de COA-cijfers blijkt dat gemeenten gezamenlijk 234 personen hebben gehuisvest. Ten opzichte van de taakstelling van 146 is er nu een voorsprong op de realisatie van 88. Dit is een prachtig resultaat.

De voorsprong op de realisatie geldt voor de provincie als geheel en betekent niet dat alle gemeenten hun achterstand volledig hebben ingelopen. Voor een zestal gemeenten geldt dit niet zoals in de volgende tabel is te zien. Het gaat om de gemeenten Bunschoten, Houten, Montfoort, Renswoude, Wijk bij Duurstede en Zeist. Na de tabel wordt de achterstand verder genuanceerd, in gevallen is de huisvesting bijvoorbeeld wel gerealiseerd maar nog niet administratief verwerkt. Los van de nuanceringen blijft het een mooi resultaat en daarmee is een goede basis gelegd voor 2013. Ondanks de economische crisis die een negatief effect heeft op de woningproductie en dus ook op de doorstroming, zijn gemeenten (en corporaties) er in geslaagd voldoende en vooral geschikte woningen beschikbaar te stellen. Daarnaast heeft de geïntroduceerde nieuwe uitplaatsingsmethodiek goed uitpakkt. Ook het ingezette intensieve toezichtbeleid heeft zijn uitwerking niet gemist.

De taakstelling voor het eerste half jaar van 2013 bedraagt 240, exclusief achterstand/voorsprong. Dat is meer dan het eerste halfjaar van 2012.

Tabel 1 Uitvoering taakstelling reguliere vergunninghouders 1^e halfjaar 2012.

	achter/voor per jul-12	taakstelling 2e h 2012	opgave incl 2e hlfjr 2012	realisatie 2e hlfjr 2012	achter/voor per dec-12	taakstelling 1 ^e h 2013
Amersfoort	-6	12	6	21	-15	28
Baarn	1	2	3	5	-2	5
Bunnik	4	2	6	7	-1	3
Bunschoten	4	2	6	3	3	4
De Bilt	6	4	10	14	-4	8
De Ronde V	2	4	6	8	-2	8
Eemnes	4	1	5	5	0	12
Houten	2	4	6	5	1	2
IJsselstein	-4	3	-1	11	-12	9
Leusden	4	3	7	7	0	7
Lopik	-2	2	0	1	-1	6
Montfoort	1	2	3	2	1	3
Nieuwegein	0	5	5	7	-2	3
Oudewater	3	1	4	4	0	12
Renswoude	2	1	3	0	3	2
Rhenen	3	2	5	7	-2	1
Soest	-3	4	1	6	-5	4
Stichtse V.	-1	5	4	8	-4	9
Utrecht	1	25	26	51	-25	59
Utr Heuv.	15	4	19	21	-2	9
V'daal	4	5	9	12	-3	12
Vianen	-3	2	-1	1	-2	4
Wijk bij D	-1	2	1	0	1	5
Woerden	-7	4	-3	12	-15	10
Woud'berg	1	1	2	4	-2	3
Zeist	9	5	14	12	2	12
prov. Utr.	39	107	146	234	-88	240
Nederland	843	1499	2342	2864	-522	3300

* - = voorsprong

Toelichting op achterstandgemeenten:

Bunschoten: de achterstand is ontstaan door ontbinding van een eerder afgesloten huurcontract. De achterstand is in januari 2013 ingelopen.

Houten: de achterstand was administratief.

Montfoort: er loopt een procedure voor gezinshereniging. Deze procedure was aan het eind van het jaar nog niet afgerond. Begin 2013 zal de realisatie plaatsvinden.

Renswoude: er is een achterstand omdat plaatsing en hereniging van een gezin problematisch verliep, het gezin wordt nu in een andere gemeente gehuisvest.

Wijk bij Duurstede: de achterstand was administratief, begin januari zijn plaatsingen gerealiseerd die in de pijplijn zaten. Het betrof een gezinshereniging.

Zeist: hoewel er in de gemeenten een goede samenwerking is tussen gemeenten, vluchtelingenwerk en drie woningcorporaties is er toch een achterstand ontstaan. Eind 2013 was het woningaanbod beperkt, in januari is dit verbeterd.

3. Uitvoering toezicht provincie

Het in de voorgaande perioden geïntensiveerde toezicht op de gemeenten is in de verslagperiode zowel ambtelijk als bestuurlijk voortgezet. In 2011 hebben wij voor 9 gemeenten de indeplaatstredings (idpt)-procedure gestart in verband met de achterstanden die deze gemeenten hadden opgelopen. In 2012 zijn al deze procedures stopgezet omdat er voldoende vorderingen zijn gemaakt.

Naast deze inspanningen ten aanzien van deze idpt-procedures hebben wij het “normale” toezicht uiteraard voortgezet. Dit houdt in dat wij een proactieve houding ten toon spreiden waarbij de nadruk wordt gelegd op de voorkant van het proces: initiëren, motiveren en faciliteren. Ook zijn ambtelijk vele gesprekken gevoerd zowel met individuele als met gezamenlijke gemeenten, met het COA, met corporaties en met medewerkers van St. Vluchtelingenwerk. Dit betrof reguliere overleg maar ook het overleg dat in het kader van de pilot “Sneller Thuisgeven” is gevoerd. De pilot is in april 2012 afgerond.

De voortgang in de huisvesting van vergunninghouders door ons in alle gemeenten voortdurend gemonitord. We gebruiken hier onder andere het centrale administratiesysteem van COA voor.

Ons toezicht wordt vanaf 1 oktober 2012 gevoerd onder de vlag van het Interbestuurlijk Toezicht (IBT), dat is ondergebracht in een centrale eenheid. Dit vloeit voort uit onze invulling van de invoering van de Wet Revitalisering Generiek Toezicht per 1 oktober 2012 (zie paragraaf 1). Dit geeft provincies meer beleidsvrijheid bij de wijze waarop het toezicht op gemeenten kan worden ingevuld. Hoewel het geïntensiveerde toezicht naar onze mening effect heeft gehad kiezen we er toch voor om het toezicht meer op afstand uit te voeren. Dit is in overeenstemming met de uitgangspunten om het toezicht sober, risicogericht, meer op afstand en meer op basis van vertrouwen uit te voeren. Praktisch betekent dit dat we vooral aandacht zullen besteden aan de gemeenten die een achterstand hebben op de taakstelling. Daarnaast houden we de risico's in de gaten. De huidige slechte economische situatie bijvoorbeeld en de daaruit voortvloeiende verminderde woningbouwproductie heeft een negatief effect op de doorstroming. Dit leidt er toe dat er minder woningen beschikbaar komen voor de doelgroep. Gemeenten/corporaties zullen het daardoor steeds lastiger krijgen vergunninghouders te huisvesten en kunnen daardoor in de problemen komen bij het realiseren van de taakstelling.

4. Rijk

Er is met het Rijk i.c. de Inspectie Leefomgeving en Transport (LET), de voormalige VROM-inspectie, regelmatig overleg gevoerd over de voortgang in de huisvesting van vergunninghouders in de gemeenten die onder toezicht van de provincie staan. In verband met de achterstand die bij veel gemeenten was ontstaan, vooral als gevolg van de uitvoering van de regeling Generaal Pardon, had het Rijk in mei 2010 de provincie onder verscherpt toezicht geplaatst. Wij hebben daarna ons toezicht op de gemeenten sterk opgevoerd. Aan de hand van het door ons opgestelde Plan van Aanpak indeplaatstreden hebben wij voor 11 gemeenten formeel de idptp gestart. Dit heeft er toe geleid dat in veel gemeenten de achterstand sterk is teruggelopen. De Inspectie LET heeft in een brief van 7 mei 2012 hierop positief gereageerd en het verscherpt toezicht ingetrokken.

In verband met de invoering van de wet Revitalisering Generiek Toezicht per 1 oktober 2012 is het 2^e lijnstoezicht van het Rijk verdwenen. Daarmee is ook de verplichting om halfjaarlijks richting het Rijk te rapporteren over de wijze waarop de provincie het toezicht heeft vervuld komen te vervallen. Ook het Rijk zal dus meer op afstand treden.

De invoering van deze wet heeft ook als consequentie gehad dat de WGR+-gebieden hun toezichthoudende rol zijn kwijtgeraakt. Het BRU heeft per 1 oktober 2012 formeel haar taak aan de provincie overgedragen en daarmee heeft de provincie het toezicht over alle Utrechtse gemeenten.

5. Interprovinciaal platform huisvesting vluchtelingen (PHV)

De provincie Utrecht was tot december 2012 voorzitter van het (ambtelijk) interprovinciaal platform voor huisvesting van vergunninghouders. Vanaf december is de provincie Friesland voorzitter. Dit platform bestaat uit vertegenwoordigers van alle provincies (incl. IPO-secretariaat), WGR+-gebieden, COA, Ministerie van BZK, VNG en de Stichting Vluchtelingenwerk Nederland. Het platform is

ingesteld om het beleid op dit terrein op elkaar af te stemmen en om alle informatie en ontwikkelingen op dit terrein te stroomlijnen. Dit is o.a. gebeurd bij de aanpak ten aanzien van de idpt-procedure alsook bij de revitalisering van het interbestuurlijke toezicht. Het platform geeft ook adviezen aan het bestuurlijk IPO. Het platform komt gemiddeld om de twee maanden bijeen.

6. Knelpunten

Een belangrijk knelpunt blijft de algehele situatie op de woningmarkt die veel gemeenten in de provincie Utrecht parten speelt. Enerzijds is de druk op de woningmarkt in ons toezichtsgebied erg hoog en anderzijds zit de woningmarkt op slot. Ook de woningbouw is aanzienlijk teruggelopen als gevolg waarvan de doorstroming in de woningvoorraad stopt en er dus weinig sociale huurwoningen beschikbaar komen voor deze doelgroep.

Er bestaat een concurrentieslag tussen urgente woningzoekenden en de doelgroep vergunninghouders. Veel gemeentebestuurders deinzen er voor terug om iedere beschikbare komende woning uitsluitend voor vergunninghouders te bestemmen.

Een structureel probleem blijft de onevenwichtigheid tussen vraag en aanbod van woningen. De groep reguliere vergunninghouders bestaat voor het overgrote deel uit alleenstaanden. Dit geeft steeds meer problemen bij de huisvesting van alleenstaanden, aangezien vrijwel uitsluitend eengezinswoningen beschikbaar worden gesteld.

Een knelpunt is het maatschappelijk draagvlak dat in sommige buurten sterk onder druk staat. In deze buurten zijn veel mensen uit deze doelgroep woonachtig.